

1. ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΤΕΛΟΥΣ Η ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ;

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 09/12/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 09/12/2023

Σελίδα: 49

Innews ΑΕ - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΤΣΑΚΩΝΑ

Στην «αρχή του τέλους» ή στο «τέλος της αρχής»;

Ηταν αναμενόμενο για όσους επιμένουν να προσεγγίζουν τις ελληνοτουρκικές σχέσεις με ψυχραιμία και ορθολογισμό αντί με φοβικά σύνδρομα ότι η επίσκεψη του τούρκου προέδρου ήταν αυτή τη φορά σχεδόν «καταδικασμένη να επιτύχει». Ήταν πράγματι το ενδεχόμενο ακύρωσης των κεκτημένων που είχαν επιτευχθεί σε δύο από τους τρεις πυλώνες του «οδικού χάρτη» που είχαν συμφωνήσει οι δύο χώρες (δηλαδή τα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης/ΜΟΕ και κυρίως η «Θετική Ατζέντα»), ανατροπής μιας ήδη δρομολογημένης και με συγκεκριμένα βήματα οριοθετημένης επαναπροσέγγισης με την Ελλάδα και κυρίως ανοίγματος ενός νέου μετώπου σε ένα ήδη εξαιρετικά ασταθές και δυστοπικό περιβάλλον ασφάλειας που σχεδόν υποχρέωσαν τον κ. Ερντογάν να φροντίσει ο ίδιος ώστε η επίσκεψή του στη γείτονα Ελλάδα, μέλος της ΕΕ και στενό σύμμαχο και στρατηγικό εταίρο των ΗΠΑ, να στεφθεί με επιτυχία.

Η απόσταση μάλιστα από την επεισοδιακή συνάντηση του κ. Ερντογάν με τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας πριν από έξι χρόνια σε σχέση με τη χθεσινή συνάντησή του με την Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας, ήταν τεράστια. Αν και ακολουθήθηκε η ίδια «χορογραφία», δηλαδή συνεντεύξεις του σε συγκεκριμένη ελληνική εφημερίδα πριν από τις συναντήσεις του με την ελληνική πολιτειακή ηγεσία, ο κ. Ερντογάν μετακινήθηκε δραματικά από τη θέση που εξέφρασε το 2017 ότι η Συνθήκη της Λωζάννης χρειάζεται αναθεώρηση καθώς και ότι εκείνος δεν αναγνωρίζει το διεθνές δίκαιο αλλά μόνον το «κρατικό δίκαιο» (sic). Πράγματι, χωρίς την παραμικρή αναφορά στη Συνθήκη της Λωζάννης, ο κ. Ερντογάν αναγνώρισε αυτή τη φορά όχι μόνον την ύπαρξη του διεθνούς δικαίου αλλά και την ενδεχόμενη δυνατότητα των δύο χωρών να θέσουν τις διαφορές τους –η Τουρκία το σύνολο των αλληλοσυνδεόμενων διαφορών της με την Ελλάδα και όχι μόνον το ζήτημα της οριοθέτησης των θαλασσιών ζωνών στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, όπως υποστηρίζει η Ελλάδα– στη δικαιοδοσία του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης.

Όμως η πλέον ενδιαφέρουσα και –περισσότερο συμφέρουσα– για

την Ελλάδα πτυχή της χθεσινής επίσκεψης του τούρκου προέδρου είναι η Διακήρυξη των Αθηνών «Περί Σχέσεων Φιλίας και Καλής Γειτονίας». Μέσω αυτής οι δύο χώρες δεσμεύτηκαν «...να απέχουν από κάθε δόλωση, πρωτοβουλία, ή ενέργεια που θα μπορούσε να υπονομεύσει ή να απαξιώσει το γράμμα και το πνεύμα αυτής της Διακήρυξης ή να θέσει σε κίνδυνο τη διατήρηση της ειρήνης και της σταθερότητας στην περιοχή τους» καθώς και ότι «θα προσπαθήσουν να επιλύσουν οποιαδήποτε διαφορά προκύψει μεταξύ τους με φιλικό τρόπο, μέσω απευθείας διαβουλεύσεων μεταξύ τους ή με άλλα μέσα αμοιβαίας επιλογής, όπως προβλέπεται στον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών».

Η προστιθέμενη αξία της συγκεκριμένης Διακήρυξης –από κοινού με την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στην εξελισσόμενη διαδικασία των ΜΟΕ και στις 15 συμφωνίες και μνημόνια συνεργασίας που υπεγράφησαν κατά τη διάρκεια της επίσκεψης σε πληθώρα τομέων– έγκειται στην **όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αύξηση των θεσμικών αντιβάρων που πρέπει να τίθενται στην Τουρκία**. Αν και προφανώς δεν λύνει το πρόβλημα υποχρεώνοντας την Τουρκία σε συγκεκριμένη συμπεριφορά, εντούτοις η αύξηση ακόμα και των «αξιακού χαρακτήρα» δεσμεύσεων που περιέχει η Διακήρυξη περιορίζει τα περιθώρια κινήσεων σε εκείνο το μέρος της αντιπαράθεσης που θα επιθυμώσει να υποθετήσει επιθετική συμπεριφορά.

Ομως η «νέα εποχή» μετά την επίσκεψη του τούρκου προέδρου στις σχέσεις των δύο χωρών δεν μπορεί να διατηρηθεί εσάει βασισόμενη μόνον στην υφιστάμενη θετική συγκυρία και το **καλό κλίμα**. Για αυτό και το ζητούμενο για την Ελλάδα όσον αφορά την επόμενη ημέρα των σχέσεών της με την Τουρκία δεν μπορεί να περιορίζεται απλώς στην επίτευξη ομαλών σχέσεων αλλά να επιδιώκει την επίλυση της ελληνοτουρκικής αντιπαράθεσης. Όπως πιθανότατα θα το έχετε ο Τσώρτσιλ εάν καλείτο σήμερα να αξιολογήσει τη «νέα εποχή» στις ελληνοτουρκικές σχέσεις: «Αυτό δεν είναι το τέλος. Δεν είναι καν η αρχή του τέλους. Ίσως να είναι το τέλος της αρχής».

Ο Παναγιώτης Τσάκωνας είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και επικεφαλής του προγράμματος ασφάλειας και εξωτερικής πολιτικής στο **ΕΛΙΑΜΕΠ**.